

بررسی نگرش به دوستی با جنس مخالف در بین دانشجویان دختر و پسر

داود اسدیان^۱، علی محمدزاده^۲، محمود نجفی^۳

مقاله پژوهشی

چکیده

زمینه و هدف: شکل‌گیری روابط نزدیک و عاشقانه یک تکلیف رشدی اجتماعی مهم برای نوجوانان است که در تعامل با بستر فرهنگی هر جامعه ممکن است شکل سالم یا آسیب‌زا به خود بگیرد. هدف پژوهش حاضر بررسی فراوانی و نگرش به دوستی دختر و پسر در بین دانشجویان دانشگاه پیام نور تبریز و ارتباط آن با متغیرهای جمعیت‌شناختی بود.

مواد و روش‌ها: این پژوهش از نوع زمینه‌یابی است. از بین دانشجویان دختر و پسر پیام‌نور تبریز ۴۴۴ نفر به عنوان نمونه و با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب و با پرسش‌نامه سنجش نگرش به دوستی با جنس مخالف مورد مطالعه قرار گرفتند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان دادند که ۴۷/۳٪ از دانشجویان سابقه دوستی با جنس مخالف را داشتند و این مورد در بین گروه مذکر بیشتر از گروه مؤنث بود. هم‌چنین، گروه مذکر نگرش مثبت و گروه مؤنث نگرش منفی‌تری نسبت به دوستی با جنس مخالف داشتند ($P < 0/001$). افرادی که خود را از نظر باورهای مذهبی در حد کم ارزیابی کرده بودند نسبت به دوستی با جنس مخالف نگرش مثبت‌تری داشتند ($P < 0/003$). بین میزان استفاده از اینترنت و ماهواره در اوقات فراغت و گرایش به دوستی با جنس مخالف رابطه وجود داشت ($P < 0/003$). دانشجویان معتقد بودند که تجربه دوستی با جنس مخالف نسبت به موفقیت ازدواج در آینده در حد متوسط و کم تأثیر مثبت دارد و در حد متوسط نیز تأثیرات منفی دارد. دانشجویان معتقد بودند که تجربه دوستی با جنس مخالف تأثیرات منفی روانی متوسط تا بیشتر و تأثیرات مثبت روانی اندکی دارد. هم‌چنین معتقد بودند که در صورت قطع احتمالی دوستی، دختران بیشتر آسیب می‌بینند.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج به نظر می‌رسد فراوانی رابطه با جنس مخالف در بین دانشجویان بالا است و لزوم پرداخت مناسب به این پدیده اجتماعی احساس می‌شود.

واژه‌های کلیدی: دوستی با جنس مخالف، روابط عاطفی، نگرش، متغیرهای جمعیت‌شناختی، جوانان

ارجاع: اسدیان داود، محمدزاده علی، نجفی محمود. بررسی نگرش به دوستی با جنس مخالف در بین دانشجویان دختر و پسر. مجله تحقیقات علوم

رفتاری ۱۳۹۴؛ ۱۳(۳): ۵۱۸-۵۰۹

دریافت مقاله: ۱۳۹۱/۰۶/۲۵

پذیرش مقاله: ۱۳۹۴/۰۷/۱۳

۱. مربی گروه الهیات و معارف اسلامی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسؤول)

Email: d_asadian@pnu.ac.ir

۲. دانشیار، گروه روان‌شناسی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

۳. استادیار، گروه روان‌شناسی بالینی دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

مقدمه

از نظر برخی نظریه‌پردازان روان‌شناسی رشد، شکل‌گیری روابط نزدیک و عاشقانه یک تکلیف رشدی اجتماعی مهم برای نوجوانان است (۱). با ورود کودکان به نوجوانی، زمان گذران با همسالان جنس مخالف افزایش می‌یابد. از اواسط تا

اواخر نوجوانی، این تعامل دگرجنس‌گرایانه فزاینده به صورت علائق عاشقانه در می‌آید و روابط عاشقانه شکل می‌گیرد (۲). بنابراین، نسبت نوجوانانی که دوست پسر یا دوست دختر دارند نیز در این زمان افزایش می‌یابد. مفهوم رابطه دختر و پسر، یک مفهوم نسبی است و بنابراین، تعریف آن نیز باید در بستر

دانشجوی ۳۲-۱۷ ساله از کشورهای مختلف نشان داد که انگیزه‌ی مردان برای آشنایی و شروع چنین روابطی تمایلات جنسی بوده و زنان با انگیزه به دست آوردن حمایت و مراقبت فیزیکی برای خودشان به دنبال چنین روابطی هستند (۷). Rostosky و همکاران (۸) دریافتند که دینداری ظهور اولین عرض اندام جنسی را به تعویق می‌اندازد و در میان افرادی که نمره‌ی دینداری بالاتری دارند، روابط جنسی زود هنگام کمتر دیده می‌شود. Salts و همکاران (۹) گزارش کرده‌اند که دختران نگرش مثبت‌تری به نسبت پسران به ازدواج دارند. همچنین دختران باکره نگرش بسیار مطلوب‌تری به نسبت دختران غیرباکره که چند شریک جنسی داشته‌اند، را دارا بودند و دخترانی که تنها یک شریک جنسی داشتند میان دو گروه قبلی قرار داشتند. موحد، عنایت و عباسی شوازی (۱۰) نشان دادند که ۳۲/۵٪ از پاسخ‌گویان دارای نگرش منفی، ۵۵/۶٪ نگرش میانه یا متوسط و ۱۱/۹٪ نگرش مثبت به موضوع رابطه با جنس مخالف داشته‌اند، هم‌چنین نتایج تحلیل چند متغیره مطالعه نیز نشان داد که سه متغیر پایبندی به ارزش‌های دینی، نگرش دوستان و نگرش خانواده در کل ۶۰/۵٪ از واریانس متغیر وابسته را تبیین کرده و در این میان مؤثرترین متغیر، پایبندی به ارزش‌های دینی بود. موحد و همکاران (۱۰) در مطالعه دیگری نشان دادند که نگرش خانواده‌ها نسبت به معاشرت و دوستی دختر و پسر قبل از ازدواج منفی‌تر از نگرش دانشجویان بوده و دختران نیز نگرش بسیار منفی‌تری نسبت به پسران به این‌گونه معاشرت‌ها داشته‌اند. مطالعات دیگری (۱۱-۱۲) نشان دادند که تغییرات ارزشی و نگرشی در ایران در جهت مثبت قلمداد نمودن روابط و معاشرت‌های دختر و پسر قبل از ازدواج می‌باشد و در این زمینه، پسران بیشتر از دختران با چنین روابطی موافق هستند. کوثری (۱۳) در پژوهشی به بررسی علل رابطه با جنس مخالف در بین دانش‌آموزان دختر منطقه ۱۸ تهران پرداخت. نتایج این تحقیق نشان داد دخترانی که با جنس مخالف رابطه دارند نسبت به سایر همسالان خود از نظر فردی، اجتماعی و خانوادگی دارای مشکلات بیشتری هستند، در زمینه فردی به طور نسبی خودنگاره ضعیف و معیوبی دارند و ارزیابی‌های

فرهنگ انجام گیرد (۳). تحقیقات انجام شده در این زمینه از تمایل جوانان جامعه برای داشتن چنین معاشرت‌هایی حکایت می‌کند (۳-۵). علاوه بر نوظهور بودن این روابط، دین، ارزش‌های دینی و به طور کلی فرهنگ اکثریت جامعه، با اینگونه معاشرت‌ها در تناقض قرار دارد، چرا که اسلام به عنوان دین اکثریت افراد جامعه، چنین دوستی‌ها و معاشرت‌هایی را پیش از ازدواج میان دختر و پسر (نامحرم) نفی می‌کند و تنها در شرایط ویژه و با تشریفات شرعی- ازدواج موقت- آن را صحیح می‌داند. آزاد ارمکی و همکاران (۳) نشان داده است که در طول سه نسل، آن دسته از ازدواج‌هایی که با آشنایی آزاد و بدون قید و شرط دخترها و پسرها صورت گرفته افزایش یافته است، ارزش‌هایی چون حرف نزدن زن و مرد نامحرم و نگرش‌هایی درباره دوباره عدم دوستی دختر و پسر تغییر کرده است. در آن تحقیق کمتر از نیمی از افراد نمونه با دوستی دختر و پسر مخالف بودند و بیش از نیمی از آن‌ها با قید و شرط با آن موافقت داشتند. در مطالعه دیگر جوکار (۴) بر اساس مطالعه روی دانشجویان دانشگاه شیراز گزارش کرده است که پسران نگرش مثبت‌تری به دوستی و رابطه با جنس مخالف دارند تا دختران. هم‌چنین نگرش دانشجویان مهندسی به چنین روابطی مثبت‌تر از دانشجویان علوم انسانی است. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۶) در بخشی از مطالعه خود در قالب پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان، به بررسی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان درباره ازدواج، همسر خوب و دوستی و معاشرت دختر و پسر پیش از ازدواج پرداخته است؛ نتایج آن مطالعه نشان داد که ۳۸/۴٪ از افراد با معاشرت و دوستی دختر و پسر موافق، ۱۱/۸٪ مردد و ۴۹/۸٪ مخالف بوده‌اند. نکته جالب توجه این که افراد ۱۵-۲۰ ساله بیشترین نظر موافق را داشته‌اند و با افزایش تحصیلات نگرش نسبت به این روابط مثبت‌تر می‌شود و بیشترین نگرش در میان دانش‌آموزان و افراد مجرد بوده است. Blesk و Buss در مطالعه‌ای به بررسی مقایسه‌ای زنان و مردان در دوستی با جنس مخالف درباره‌ی آشنایی، انتخاب و از هم پاشیدگی چنین روابط پرداخته‌اند. نتایج آن تحقیق با یک نمونه ۲۰۰ نفری دانش‌آموز و

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات زمینه‌یابی است. جامعه آماری تحقیق حاضر عبارت است از کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه‌های پیام نور تبریز که در سال تحصیلی ۹۰-۸۹ مشغول به تحصیل می‌باشند و از بین آن‌ها بر اساس جدول نمونه‌گیری مورگان و با در نظر گرفتن حجم جامعه پژوهشی نمونه‌ای به حجم ۴۴۴ نفر و با در نظر گرفتن توزیع جمعیتی به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب و مورد آزمون قرار گرفتند. پس از انتخاب کلاس‌ها نخست محققین خود را به دانشجویان معرفی و هدف تحقیق را بیان کردند. سپس سؤالات پرسش‌نامه در اختیار آن‌ها قرار گرفت. به شرکت‌کننده‌های پژوهش گفته شد محدودیت زمانی وجود ندارد و آن‌ها بر اساس نوع سؤالات جواب مقتضی باید بدهند. به آن‌ها گفته شد که منظور از دوستی و دختر و پسر در سؤالات این پرسش‌نامه آن دسته از دوستی‌هایی است که قدری صمیمی‌تر از روابط با دیگران می‌شود و تا اندازه‌ای تداوم می‌یابد و از نظر درجه صمیمیت و زمان ماندگاری با دوستی‌های معمول متفاوت است. به منظور رعایت اخلاق پژوهشی و حقوق آزمودنی‌ها، هم به صورت شفاهی (قبل از اجرا) و هم به صورت کتبی (بالای پرسش‌نامه) خاطرنشان گردید که «اطلاعات درخواستی در این پرسش‌نامه، صرفاً» به منظور اهداف پژوهشی است. جهت اطمینان خاطر شما، به جز تعیین جنسیت نیازی به ذکر نام و نام خانوادگی و دیگر مشخصات خصوصی نیست. داده‌ها با استفاده از شاخصه‌های توصیفی مانند میانگین و درصد و نیز آزمون‌های t برای گروه‌های مستقل و تحلیل واریانس یک راهه تحلیل شدند.

ابزار سنجش

ابزار پژوهش حاضر عبارت بود از یک پرسش‌نامه محقق ساخته که شامل سه قسمت الف- مشخصات جمعیت‌شناختی (جنس، سن، تأهل، تحصیلات والدین، تعداد اعضای خانواده، ترتیب تولد، معدل و محل اقامت)، ب- ۱۰ سؤال مربوط به سنجش نگرش که در مطالعات مشابه قبلی استفاده شده بود (۱۶، ۱۰)، شامل ۵ سؤال برای سنجش نگرش مثبت و ۵ سؤال برای سنجش نگرش منفی. نمره بالا در مجموع

آن‌ها از خود پایین‌تر از گروه هم‌تا می‌باشد، از نظر خانوادگی هم دخترانی که با جنس مخالف رابطه داشتند با مادرانشان رابطه صمیمی کمتری داشته و از نظر تحصیلی نیز دچار افت می‌باشند.

به نظر می‌رسد ظهور این پدیده در جامعه ما تأثیرات ساختی بر نهاد خانواده می‌گذارد و می‌تواند به مرور تشکیل و کیفیت آن را با چالش‌هایی مواجه نماید. افزایش تعداد مجردها و سن ازدواج، افزایش میزان طلاق، ناسازگاری زناشویی و خانوادگی از جمله این موارد است (۱۴) هم‌چنین، این پدیده می‌تواند با افزایش افسردگی بعد از فروپاشی رابطه و احساس سرخوردگی دانشجویان رابطه داشته باشد (۱۵) و علاوه بر مشکلات روان‌شناختی باعث افت تحصیلی آن‌ها نیز گردد. مرور معدود پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه روابط آسیب‌زای دختر و پسر در ایران نشان می‌دهد که اگرچه احتمال آسیب‌های فراوان به ویژه برای دختران در این زمینه وجود دارد، مطالعات اندکی به ارزیابی این موارد پرداخته است. این در حالی است که با توجه به شرایط جامعه ایران و مسیرهای متعدد ارتباطی بین دو جنس، صرف نظر از هرگونه قضاوت اخلاقی در مورد این گونه روابط، ضرورت آموزش‌های مبتنی بر چگونگی برقراری رابطه مناسب با جنس مخالف، پیش از ازدواج نیز بیش از پیش احساس می‌شود. هدف پژوهش حاضر عبارت است از بررسی فراوانی و نگرش به دوستی دختر و پسر در بین دانشجویان دانشگاه پیام نور و بررسی ارتباط آن با متغیرهای جمعیت‌شناختی از قبیل جنس، میزان دینداری، میزان استفاده از ماهواره و اینترنت در اوقات فراغت. دستیابی به اهداف پژوهش می‌تواند با شناسایی شیوع دوستی و نگرش دانشجویان دانشگاه به این مسأله و بررسی همبسته‌های جمعیت‌شناختی، مسؤولان و برنامه‌ریزان فرهنگی را در ارائه راهکارهایی مناسب در برخورد با این پدیده یاری رسانده و بدین طریق باعث صرفه‌جویی قابل ملاحظه در هزینه‌های اجتماعی، روان‌شناختی و اقتصادی بلندمدت گردد.

متغیر ((باورهای مذهبی)) خود را کم، متوسط و زیاد ارزیابی کرده بودند، در نگرش نسبت به دوستی با جنس مخالف مقایسه می‌کند. اطلاعات این جدول گویای آن است که تفاوت مشاهده شده بین سه گروه در نگرش مثبت معنی‌دار نیست اما در نگرش منفی در سطح $0/003$ معنی‌دار است.

به منظور مقایسه جفت گروه‌ها در نگرش منفی از آزمون تعقیبی شفه استفاده شد. نتایج حاصله نشان داد که بین جفت گروه‌های زیاد- کم و متوسط- کم اختلاف میانگین به دست آمده معنی‌دار می‌باشد. به عبارت دیگر افرادی که خود را از نظر اعتقاد به باورهای مذهبی در حد متوسط و زیاد ارزیابی کرده بودند نسبت به دوستی با جنس مخالف نگرش منفی‌تری دارند.

در بررسی ارتباط ((میزان استفاده از اینترنت و ماهواره در اوقات فراغت)) با نگرش مثبت و منفی به دوستی با جنس مخالف از تحلیل واریانس یک راهه استفاده شده که جدول ۵ نتایج مقایسه سه گروه را بر اساس متغیر ((میزان استفاده از اینترنت و ماهواره در اوقات فراغت)) خود را کم، متوسط و زیاد ارزیابی کرده بودند، در نگرش نسبت به دوستی با جنس مخالف مقایسه می‌کند. اطلاعات این جدول گویای آن است که تفاوت مشاهده شده بین سه گروه در سطح $0/001$ معنی‌دار است.

به منظور مقایسه جفت گروه‌ها از آزمون تعقیبی شفه استفاده شد. نتایج حاصله نشان داد که بین جفت گروه‌ها اختلاف میانگین به دست آمده معنی‌دار می‌باشد. به عبارت دیگر افرادی که میزان استفاده از اینترنت و ماهواره در اوقات فراغت آن‌ها زیاد است نسبت به دوستی با جنس مخالف نگرش مثبت‌تری دارند و افرادی که میزان استفاده از اینترنت و ماهواره در اوقات فراغت آن‌ها کم است نسبت به دوستی با جنس مخالف نگرش منفی‌تری دارند.

یافته‌های پژوهش در بخش نظرسنجی حاکی از آن بود که به طور میانگین $47/3\%$ نمونه پژوهش (پسران 63% و دختران $38/8\%$) تا به حال تجربه دوستی با جنس مخالف را داشته‌اند. $16/9\%$ معتقد بودند که تجربه دوستی با جنس مخالف نسبت

سؤالات پنجگانه به عنوان شاخصی از نگرش مثبت یا منفی نسبت به دوستی با جنس مخالف محسوب می‌شود. ضریب پایایی همسانی درونی این مقیاس $0/87$ گزارش شده است (16) و در مطالعه حاضر نیز $0/84$ محاسبه شد. ج- ۹ سؤال نظرسنجی (در مورد تجربه دوستی، تأثیر مثبت و منفی آن بر ازدواج، تأثیرات روانی مثبت و منفی تجربه دوستی، میزان آسیب‌پذیری طرفین از قطع دوستی، میزان اعتقادات مذهبی، میزان عمل به تکالیف مذهبی و میزان استفاده از اینترنت و ماهواره برای پر کردن اوقات فراغت). در مطالعه حاضر ضریب پایایی همسانی درونی این قسمت $0/83$ به دست آمد.

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه پژوهش در جدول ۱ خلاصه شده است.

در ادامه، برای مقایسه نمرات گروه مؤنث و مذکر در نگرش مثبت و منفی به دوستی با جنس مخالف از آزمون t تست برای گروه‌های مستقل استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ قابل مشاهده است.

نتایج جدول فوق نیز وجود تفاوت بین دو گروه در نمرات کسب شده در نگرش مثبت و منفی به دوستی با جنس مخالف را نشان می‌دهد. بر اساس اطلاعات جدول فوق گروه مذکر نگرش مثبت و گروه مؤنث نگرش منفی‌تری نسبت به دوستی با جنس مخالف دارند.

به منظور بررسی این که تجربه دوستی با جنس مخالف با نگرش مثبت و منفی به آن در ارتباط است، از آزمون t برای گروه‌های مستقل استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ قابل مشاهده است.

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد کسانی که تجربه دوستی با جنس مخالف را دارند نگرش مثبت‌تری نسبت به آن پیدا می‌کنند و کسانی که تجربه دوستی با جنس مخالف را ندارند نگرش منفی‌تری نسبت به آن دارند.

به منظور بررسی ارتباط ((باورهای مذهبی)) با نگرش مثبت و منفی به دوستی با جنس مخالف از تحلیل واریانس یک راهه استفاده شده که جدول ۴ نتایج مقایسه سه گروه را بر اساس

۴۸/۲٪ نیز کم ارزیابی کردند. از نظر تأثیرات روانی منفی تجربه دوستی نیز، ۴۴/۱٪ نمونه پژوهش این تأثیرات را زیاد، ۳۶/۹٪ متوسط و ۱۶/۷٪ نیز کم ارزیابی کردند. در ارتباط با آسیب ناشی از قطع رابطه، ۶۱/۹٪ معتقد بودند که در صورت قطع رابطه، دختران بیشترین آسیب را می بینند، ۱/۸٪ معتقد بودند که پسران، ۲۷/۹٪ معتقد بودند که هر دو آسیب می بینند و ۷/۲٪ نیز معتقد بودند که هیچ کدام آسیب نمی بینند.

به موفقیت ازدواج آینده تأثیر مثبت زیاد دارد، ۳۹/۴ درصد معتقد به تأثیر مثبت متوسط و ۴۱/۴٪ نیز معتقد به تأثیر مثبت کم تجربه دوستی با جنس مخالف در موفقیت ازدواج آینده بودند. ۳۰/۹٪ معتقد بودند که تجربه دوستی با جنس مخالف نسبت به موفقیت ازدواج آینده تأثیر منفی زیاد دارد، ۴۷/۱٪ معتقد به تأثیر منفی متوسط و ۱۹/۸٪ نیز معتقد به تأثیر منفی کم تجربه دوستی با جنس مخالف در موفقیت ازدواج آینده بودند. از نظر تأثیرات روانی مثبت تجربه دوستی، ۱۷/۶٪ نمونه پژوهش این تأثیرات را زیاد، ۳۲/۷٪ متوسط و

جدول ۱. ویژگی های جمعیت شناختی نمونه پژوهش

شاخص	فراوانی		سن			تأهل	
	تعداد	درصد	میانگین	انحراف معیار	دامنه	مجرد	متأهل
مذکر	۱۳۸	۶۵/۱	۲۲/۹۲	۳/۴۹	۱۸-۳۷	۳۸۵	۵۸
مؤنث	۲۸۹	۳۱/۱	۲۲/۲۶	۲/۴۹	۱۸-۳۷		

جدول ۲. مقایسه گروه های مؤنث و مذکر در نگرش مثبت و منفی به دوستی با جنس مخالف

جنس	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	t	df	سطح معنی داری	نگرش مثبت
مذکر	۱۳۸	۸/۰۵	۳/۴۵	۸/۹۴	۲۶۱	۰/۰۰۱	
مؤنث	۲۸۹	۴/۸۹	۳/۳۳				
مذکر	۱۳۸	۲/۴۱	۱/۳۷	۶/۹۰	۴۲۴	۰/۰۰۱	
مؤنث	۲۸۸	۳۱/۶۲	۱/۸۲				

جدول ۳. بررسی ارتباط تجربه دوستی با جنس مخالف و نگرش نسبت به آن

تجربه دوستی	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	t	df	سطح معنی داری	نگرش مثبت
خیر	۲۲۸	۴/۳۳	۳/۱۳	۱۰/۷۵	۴۳۴	۰/۰۰۱	
بلی	۲۰۸	۷/۶۷	۳/۳۵				
خیر	۲۲۸	۳/۹۳	۱/۷۳	۹/۹۲	۴۳۳	۰/۰۰۱	
بلی	۲۰۸	۲/۳۷	۱/۵۳				

جدول ۴. جدول تحلیل واریانس یک طرفه برای مقایسه سه گروه در نگرش نسبت به دوستی

F (معنی داری)	df			انحراف معیار			میانگین			باورهای مذهبی
	کل	درون گروهی	بین گروهی	کم	متوسط	زیاد	کم	متوسط	زیاد	
۲/۸۲ (NS)	۴۴۰	۴۳۸	۲	۴/۱۱	۳/۵۱	۳/۶۹	۵/۶۵	۵/۷۲	۶/۸۰	نگرش مثبت
۶/۰۳ (۰/۰۰۳)	۴۳۹	۴۳۷	۲	۱/۸۹	۱/۷۸	۱۸/۶۹	۳/۳۵	۳/۳۱	۲/۵۳	نگرش منفی

جدول ۵. جدول تحلیل واریانس یک طرفه برای مقایسه سه گروه در نگرش نسبت به دوستی

F (معنی داری)	درجه آزادی			انحراف معیار			میانگین			میزان استفاده از اینترنت و ماهواره در اوقات فراغت
	کل	درون گروهی	بین گروهی	کم	متوسط	زیاد	کم	متوسط	زیاد	
۲۴/۰۷ (۰/۰۰۱)	۴۳۷	۴۳۵	۲	۳/۶۱	۳/۴۰	۳/۵۱	۷/۶۷	۶/۳۰	۴/۶۵	نگرش مثبت
۲۱(۰/۰۰۱)/۸۵	۴۳۶	۴۳۴	۲	۱/۴۸	۱/۷۷	۱/۸۰	۲/۳۹	۲/۹۵	۳/۷۹	نگرش منفی

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر به منظور بررسی میزان شیوع و نگرش به دوستی دختر و پسر در بین دانشجویان دانشگاه پیام نور انجام شد و یافته‌ها نشان دادند که ۴۷/۳٪ از دانشجویان سابقه دوستی با جنس مخالف را داشتند و این مورد در بین گروه مذکر بیشتر از گروه مؤنث بود. بر پایه گزارش قاسمی (۱۷) از دانشگاه صنعتی اصفهان ۳۷/۵٪ از نمونه مورد مطالعه او دارای دوستان صمیمی غیر هم‌جنس بوده‌اند. یافته‌های ذکایی (۱۸) نیز نشان داد ۷۹/۵٪ از جوانان شهر تهران گفته‌اند که اکنون دوستی از جنس مخالف دارند. همچنین، در مقایسه با یکدیگر، گروه مذکر نگرش مثبت و گروه مؤنث نگرش منفی‌تری نسبت به دوستی با جنس مخالف داشتند. همچنین معتقد بودند که در صورت قطع احتمالی دوستی، دختران بیشتر آسیب می‌بینند. این یافته با یافته‌های (۱۲، ۱۰، ۷، ۴) و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۶) که گزارش کرده‌اند پسران تمایل بیشتری به برقراری دوستی با جنس مخالف دارند همسو می‌باشد. محققان دلایلی را برای این امر عنوان می‌دارند (۱۰): ۱- جامعه‌پذیری جنسیتی که زنان و مردان را به گونه‌ای متفاوت با هنجارها و ارزش‌های جامعه آشنا می‌کند، کنترل، نظارت و حساسیت بیشتری نسبت به جنس

مؤنث دارد تا مذکر، و این عامل باعث شکاف جنسیتی در نگرش‌ها و ارزش‌های زنان و مردان می‌شود. Inglehart شکاف جنسیتی را به تمامی تفاوت‌های موجود بین زنان و مردان از جمله تفاوت در ارزش‌ها و نگرش‌ها و دینداری اطلاق می‌کند، از نظر او یکی از خصیصه‌های ثابت شده زنان محافظه‌کاری است (۱۹) البته خانواده‌ها در جامعه ما با آگاهی از آسیب‌هایی که دختران را بیشتر تهدید می‌کند آنان را از درگیر شدن در چنین معاشرت‌هایی باز می‌دارند و نظارت شدیدتری بر آن‌ها اعمال می‌کنند. ۲- برخی دیگر، رفتارها و نگرش‌های متفاوت زنان و مردان تحت عنوان کلیشه‌های رفتار اجتماعی تبیین می‌کنند. تصورات قالبی جنسیتی اعتقادات و باورهای فرهنگی جامعه را درباره آنچه زنان و مردان باید انجام دهند، منعکس می‌کنند. کلیشه‌های اجتماعی در جامعه ما زن و دختری را خوب تلقی می‌کند که از هر نوع ارتباط با جنس مخالف خود که نامحرم باشد بپرهیزد و کسانی که این انتظارات را برآورده نمی‌کنند دختر یا زانی بد تلقی می‌شوند و در بیشتر موارد چنین کلیشه‌هایی معیار انتخاب مردان برای همسر می‌شوند. بنابراین، دختران سعی می‌کنند مطابق با چنین کلیشه‌های اجتماعی عمل کنند یا حداقل در انظار عمومی و اجتماع چنین نقش‌هایی را بازی کنند. ۳-

نظریه مبادله اجتماعی در جهت توضیح و تبیین رابطه میان افراد بر اساس پاداش و هزینه می‌پردازد (۱۰). بر اساس این نظریه افراد در روابط اجتماعی‌شان به دنبال به حداکثر رساندن پاداش و حداقل کردن هزینه‌ها هستند. زنان و مردان در داشتن چنین دوستی‌هایی منفعت و زیان متفاوتی دارند. آنچه مشخص است زنان به ویژه در ایران هزینه‌های عاطفی و اجتماعی بیشتری را می‌پردازند (چیزی که در پژوهش حاضر نیز به دست آمد). نتایج تحقیقات خارجی نشان می‌دهد که مردان داشتن معاشرت با جنس مخالف را یک فرصت مناسب می‌دانند که می‌توانند با هزینه‌های بسیار اندک آن را تجربه کنند، این در حالی است زنان در معرض خطر سواستفاده جنسی از طرف مردی ممکن است باشند که هیچ‌گونه تعهدی نسب به او نداشته باشد. شواهد زیادی وجود دارد که زنان بسیار کمتر از مردان مشتاق وارد شدن به چنین روابطی هستند (۱۲، ۱۰، ۷، ۴). نتایج برخی مطالعات نشان داده که مردان آرزوی داشتن رابطه جنسی زودهنگام بیشتری دارند، همچنین تمایل آن‌ها به داشتن چندین دوست از جنس مخالف است، در حالی که این مسأله در مورد زنان صدق نمی‌کند (۲۱-۲۰، ۷). پژوهش حاضر نشان داد افرادی که خود را از نظر باورهای مذهبی و عمل به تکالیف مذهبی در حد کم ارزیابی کرده بودند نسبت به دوستی با جنس مخالف نگرش مثبت‌تری داشتند. این بخش از یافته با یافته‌های قبلی (۱۰، ۸) همسو می‌باشد. بین میزان استفاده از اینترنت و ماهواره در اوقات فراغت و گرایش به دوستی با جنس مخالف رابطه وجود داشت. این قسمت از پژوهش نشان می‌دهد جهانی شدن فراگیر و به نمایش کشیدن رفتارهای جنسی در رسانه‌های نمایشی و نوشتاری غرب با تأثیر مستقیم بر رفتار مخاطبان آن‌ها به ویژه نوجوانان و جوانان همراه بوده است. همسو با دیگر جوامع، دگرگونی ارزش‌ها و به دنبال آن ارزش‌های جنسی در جامعه ما نکته‌ای پنهان نیست و تأثیر جهانی شدن به گونه‌ای عام و تأثیر رسانه‌ها به گونه‌ای خاص موجب شده است تا به برآورده سازی نیازهای جنسی به صورت متفاوت از گذشته نگریسته شود (۲۲). در بخشی

دیگر از یافته‌های پژوهش حاضر و بر پایه نظرسنجی از دانشجویان در مورد سؤال‌های پژوهش، دانشجویان معتقد بودند که تجربه دوستی با جنس مخالف نسبت به موفقیت ازدواج در آینده درحد متوسط و کم‌تأثیر مثبت دارد و در حد متوسط نیز تأثیرات منفی دارد. همچنین، دانشجویان معتقد بودند که تجربه دوستی با جنس مخالف تأثیرات منفی روانی متوسط تا بیشتر و تأثیرات مثبت روانی اندکی دارد. مرور پیشینه پژوهش حاکی از فقدان تحقیقات صورت گرفته در ارتباط با میزان اثر تجربه دوستی با جنس مخالف بر موفقیت ازدواج و تأثیرات روانی آن به ویژه در جامعه ایرانی است، بنابراین، این بخش از یافته‌ها مستلزم انجام مطالعات طولی به منظور تعیین ارتباط روشن‌بین دوستی با جنس مخالف و کیفیت ازدواج، و تأثیرات روانی آن می‌باشد.

در یک نگاه کلی می‌توان گفت که تعاملات دوستی میان دختران و پسران شاید پیامد بخشی از فرایند نوگرایی در جامعه در حال گذار ما باشد که گاهی نیز ممکن است گسست از سنت‌های ریشه‌داری ملی و دینی ما تلقی گردد. نتایج چنین روابطی هم در سطح فردی و هم در سطح اجتماعی قابل بررسی است. جدا از دگرگونی‌های فردی که باعث دگرگونی نگرشی، ارزشی و شخصیتی خواهد شد، از نظر اجتماعی نیز دگرگونی‌هایی را پدید می‌آورد (۲۲): ۱- بی میلی به ازدواج و بالا رفتن سن آن ۲- سردرگمی در تعاملات جنسی و بی اعتمادی به جنس مخالف حتی در ازدواج ۳- ایده‌آل گرایی افراطی در ازدواج ۴- سردمزاجی نسبت به همسر و افزایش طلاق میان همسران ۵- افزایش جرم و روابط نامشروع ۶- دگرگونی الگوهای رفتاری و نمایشی شدن رفتار جوانان برای جذب جنس مخالف ۷- افزایش مصرف‌گرایی برای مناسب کردن پوشش بیرونی و ایجاد کشش‌های جنسی ۸- هدر رفتن نیرو، وقت و نوآوری جوانان. بنابراین برخورد مناسب، آموزش و مدیریت مناسب این پدیده با در نظر گرفتن تمام پیچیدگی‌هایی موجود در علل و چرایی این روابط باید مورد توجه قرار گیرد. از آنجایی که هیچ‌گونه آموزشی در مورد روابط سالم و حدود دوستی صورت نمی‌گیرد، نیاز به برنامه

آسان‌گیری روابط جنسی در روابطی است که دارای سطوح پایین‌تری از تعهداند (۲۲) بر اساس یافته‌های پژوهش، با توجه به اینکه میزان گرایش به دوستی با جنس مخالف در افرادی که به باورهای مذهبی و انجام تکالیف دینی پایبند هستند کمتر می‌باشد، پیشنهاد می‌شود به دین به عنوان یک عامل اصلی و تعیین‌کننده تأکید گردد. در پایان پیشنهاد می‌شود آموزش‌هایی توسط مسؤولین فرهنگی به دانشجویان و خانواده‌های آن‌ها در مورد مسائل و ابهام‌های مرتبط با دوستی با جنس مخالف ارائه گردد تا دانشجویان بتوانند با ذهنی روشن با این پدیده برخورد نمایند؛ مانند آموزش و روشنگری در مورد افراط در رابطه، عدم آگاهی در مورد ارتباط سالم، برداشت ناصحیح خانواده‌ها از این روابط، محدودیت‌های موجود در جامعه، فقدان فرهنگ دوستی، تعریف چارچوب و حدود دوستی، احتمال سوء استفاده جنسی و... با توجه به این که دختران در دوستی‌های دختر و پسر بیشتر آسیب می‌بینند، پیشنهاد می‌شود چنین برنامه‌هایی در مورد دختران بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

آموزشی منظم و جامع با توجه به فرهنگ اسلامی کشور احساس می‌شود. در یک جمع‌بندی کلی، بر اساس نتایج به نظر می‌رسد فراوانی رابطه با جنس مخالف در بین دانشجویان بالا است و لزوم پرداخت مناسب به این پدیده اجتماعی احساس می‌شود. محدودیت پژوهش حاضر مربوط به نمونه مورد بررسی است چرا که این پژوهش روی دانشجویان انجام گرفته و بنابراین تعمیم‌پذیری نتایج به گروه‌های دیگر اجتماعی را با مشکل روبرو می‌سازد و بنابراین، پیشنهاد می‌شود تحقیقات بعدی این پژوهش را در نمونه‌های غیردانشجو نیز در سطح استان مورد بررسی قرار دهند. مطابق یافته‌های پژوهش حاضر، هر چقدر که میزان استفاده از اینترنت و ماهواره در اوقات فراغت افزایش می‌یابد گرایش به دوستی با جنس مخالف نیز بیشتر می‌شود، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های رسانه ملی مطابق نیازهای جوانان به افزایش کیفیت و جذاب کردن برنامه‌ها اقدام نمایند تا با کاهش میزان الگوپذیری از فرهنگ‌های بیگانه، برخی آسیب‌های عاطفی که تبعات اجتماعی هم دارند کاهش یابند. در رسانه‌ها عموماً روابط جنسی عاشقانه، خارج از تعهد ازدواج، بدون کنترل، و همراه با خودجوشی، لذت و طبیعی و خصوصی بودن است. یکی از پیام‌های این برنامه‌ها

References

1. Clark – Lempers DS, Lempers JD, HOC. Early, middle, and late adolescents' perceptions of their relationships with significant others. *J Adolesc Res* 1991; 6: 294- 315.
2. Hendric DJ, Christopher JS, Nangle Dw. Adolescent heterosexual interactions and dating. In: V. B. Van hasselt, M. Hersent, editors. *Handbook of social development: A lifespan Perspective*. New York: Plenum Press; 1992
3. Azad- Armaki T, Zand M, Khazaei T. The study of social and cultural developments during the three generations of family in Tehran. *J Soc Sci of Tehran Univ* 2001; 19:3-30. [In Persian].
4. Jokar B. Comparing students' attitudes toward heterosexual relationships among Humanities and Engineering Faculties of Shiraz University. *Proceeding of the seminar of college student's mental health*. Tehran: Tarbiat Modares University; 2005. [In Persian].
5. Mirzaei K, Barghamadi H. Heterosexual relationship and its related factors. *Soc Welf Quart* 2011; 10(4): 131-58. [In Persian].
6. Values and attitudes of Iranians: the survey findings in 28 provinces. Tehran: Ministry of Culture and Islamic Guidance; 2004. [In Persian].
7. Blesk AL and Buss DM. Opposite-Sex Friendship: Sex Differences and Similarities in Initiation, Selection and Dissolution. *Personal and Soc Psychol Bull* 2001; 27: 1310-23.

8. Rostosky SS, Wilcox B, Wright M, Randall BA. The impact of religiosity on adolescent sexual behavior: A review of the evidence. *Journal of Adolescent Research* 2004; 19:677-97
9. Salts CJ, Seismore MD, Lindholm BW, Smith TA. Attitudes toward marriage and premarital sexual activity of college freshman. *Adolescence* 1994; 29(116): 775-9.
10. Movahed M, Enayat H, Abasishozi, MT. The study of relationships between social cultural factors and attitude toward heterosexual relationships before marriage. *J Soc Sci and Humanit of Shiraz Unive* 2006; 24(2): 147-65. [In Persian].
11. Asadi A. The investigation of heterosexual relationships among Ardebil's universities. *J Ardabil Univ of Medical Sci* 2006; 6(2): 113-4. [In Persian].
12. Ghafari GR Interactions and social values of Iranian youth. *Youth Stud* 2008; (8&9): 7-32. [In Persian].
13. Khosari MR. The investigating causes of heterosexual relationships in female students of Tehran 18th Education District, and provide a solution. [MsC Thesis]. Tehran, Iran: Allameh Tabatabaei University, Faculty of Psychology and Educational Sciences; 2006. [In Persian].
14. Feiring C, Wyndole F. When Love is Just. Four-Letter Word: Victimization and Romantic Relationships in Adolescence. *Child Maltreat* 2000; 5(4): 293-8.
15. Joyner K, Udry JR. You don't bring me anything but down: Adolescent romance and depression. *J health and soc behav* 2000; 41(4): 369-1.
16. Movahed M, Abasishovazi MT, Hasheminia, Z. Gender Heterogeneity, attitude and communication among boys and girls in universities. *Strateg Stud of Women* 2010; 44: 37-72. [In Persian].
17. Ghasemi V. Typology of students based on the phenomenon of male and female friendships. Case study: industrial university of Isfahan. *Youth Stud* 2005;7: 90-113. [In Persian].
18. Zakaee MS. The study of high risk behaviors with emphasis on free sexual relationships: A Case Study in Tehran. Tehran ; National Youth Organization: 2005. [In Persian].
19. Inglehart R, Norris P. The Developmental Theory of the Gender Gap: Women and Men's Behavior in Global Perspective. *Int Polit Sci Rev* 2000; 21(4): 441-63.
20. Carroll J, Volk KD, Hyde JJ. Preferences in Male and Female in Motives for Engaging in Sexual Intercourse, *Arch of Sex Behav* 1985; 14: 131-9
21. Douglas TK, Melanie RT. Evolutionary Approaches to Relationships. In: Harry T. R, Caryl E. R. *Close Relationships*, editors. New Yoark: Psychology Press; 2004
22. Globalization and rethinking friendships patterns of girls and boys. *J Women's Stud* 2011; 8(2): 73-92. [In Persian].

The study of frequency and gender differences on attitude toward heterosexual relationships among university students

Davood Asadian¹, Ali Mohammadzadeh², Mahmoud Najafi³

Original Article

Abstract

Aim and Background: Romantic relationships among adolescences serve as social developmental duty, might be normal or abnormal regarding on cultural context. The aim of the present research was to investigate the frequency, attitude and demographic correlates of heterosexual relationships among Tabriz payam noor university students.

Methods and Materials: The current study was conducted in survey context. A group of 444 normal participants took part in research.

Findings: Results indicated that 47/3% of cases had heterosexual friendships, with more incidences among males. Attitudes of male were more positive than females. Students that evaluated them as low on religious beliefs acquired more positive attitudes in order to heterosexual relationships. There are positive relation between using internet/satellite on free time and heterosexual friendships. Student believed that experiencing heterosexual friendships affected marriage low or moderately. They believed that same relations have moderate or more negative psychological affect and little positive psychological affects. According to students, girls experience more affective outcomes than boys in ending heterosexual friendships.

Conclusions: Results were discussed in light of previous researches and cultural variations in heterosexual relationships.

Keywords: Heterosexual Friendships, Affective relationships, Attitude, Demographic Variables, Youth

Citation: Asadian D, Mohammadzadeh A, Najafi M. **The study of frequency and gender differences on attitude toward heterosexual relationships among university students.** J Res Behave Sci 2015; 13(3): 509-518

Received: 15.08.2012

Accepted: 05.10.2015

1. Lecturer in theology and Islamic religion, Payam-e-noor University. Tehran, Iran. (Corresponding Author)
Email: d_asadian@pnu.ac.ir
2. Associate professor of psychology, Payam-e-noor University, Tehran, Iran
3. Assistant professor of clinical psychology, Semnan University, Semnan, Iran